

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 369/2013-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 5. júna 2013 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti V., zastúpenej advokátom JUDr. J. P., ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 5 Co 381/2012 z 30. novembra 2012, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti V., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. marca 2013 doručená sťažnosť V. (ďalej aj „sťažovateľka“), v ktorej namietala porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 Co 381/2012 z 30. novembra 2012, ktorým potvrdil uznesenie Okresného súdu Dolný Kubín (ďalej len „okresný súd“)

sp. zn. 8 C 696/1999 zo 7. septembra 2012 o priznaní trov právneho zastúpenia žalovanému v 1. rade až 3. rade vo výške 4 803,55 €.

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že „sťažovateľ vystupoval ako žalobca v konaní o náhradu škody 111.198,98,- € s prísl. proti odporcom 1) S. M... 2) Ing. P. P... 3) I. S...

Predmetom konania bol uplatnený nárok žalobcu (sťažovateľky, pozn.) na zaplatenie náhrady škody..., ktorý žalobca uplatnil titulom ušlého nájomného...“. Okresný súd rozsudkom z 2. marca 2012 zamietol žalobu sťažovateľky s poukazom na absolútnu neplatnosť zmluvy o budúcej kúpnej zmluve, „nakoľko táto zmluva... neobsahuje základnú náležitosť – dohodu účastníkov o dobe, dokedy zmluvné strany budúcu zmluvu uzatvoria, čo spôsobuje neurčitost' zmluvy a jej neplatnosť podľa § 37 Občianskeho zákonníka“. Krajský súd na základe odvolania sťažovateľky rozsudkom z 30. júla 2012 potvrdil rozhodnutie súdu prvého stupňa.

3. O trovách prvostupňového a odvolacieho konania rozhodol okresný súd uznesením zo 7. septembra 2012, a to tak, že žalovanému v 1. rade až 3. rade priznal náhradu trov právneho zastúpenia v sume 4 803,55 €, ktoré bola sťažovateľka povinná uhradiť právnomu zástupcovi žalovaného v 1. rade až 3. rade do 3 dní od právoplatnosti uznesenia. Krajský súd uznesením z 30. novembra 2012 potvrdil odvolaním napadnutý výrok uznesenia okresného súdu sp. zn. 8 C/696/1999 zo 7. septembra 2012.

4. Sťažovateľka je toho názoru, že „*okolnosťami, ktoré viedli žalobcu (sťažovateľku, pozn.) k uplatneniu práva bolo konanie žalovaných 1) až 3), ktorí ignorovali povinnosti zo zmluvného vzťahu, ktorého boli účastníkmi a jedine ich správanie bolo dôvodom podania žaloby. Odvolateľ (sťažovateľka, pozn.) preto považuje aplikáciu § 142 ods. 1 O. s. p. za nedôvodnú, popierajúcu zmysel a účel ust. § 150 ods. 1 O. s. p., keď strane, ktorá je poškodená konaním druhej strany, ukladá ďalšiu povinnosť a to povinnosť náhrady trov konania.*“.

5. Sťažovateľka v sťažnosti na podporu svojich tvrdení poukázala na viacero rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky aplikujúcich ustanovenie § 150 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“).

6. Sťažovateľka v sťažnosti žiadala, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 5 Co/381/2012-307 zo dňa 30. 11. 2012 bolo porušené základne právo sťažovateľa podľa čl. 46 Ústavy SR, spočívajúce v práve na súdnu ochranu na nezávislom a nestrannom súde a základné právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, spočívajúce v práve na spravodlivé súdne konanie.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje uznesenie Krajského súdu v Žiline sp. zn. 5 Co/381/2012-307 zo dňa 30. 11. 2012, ktorým potvrdil uznesenie Okresného súdu Dolný Kubín sp. zn. 8 C/690/1999-294 zo dňa 07. 09. 2012 o náhrade trov konania a priznal žalovaným 1) až 3) náhradu trov právneho zastúpenia a vec vracia Krajskému súdu v Žiline na ďalšie konanie.“

7. Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

9. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd

právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označila sťažovateľka, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

10. Podľa § 142 ods. 1 OSP účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal.

11. Podľa § 150 ods. 1 OSP ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, nemusí súd výnimočne náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať. Súd prihliadne najmä na okolnosti, či účastník, ktorému sa priznáva náhrada trov konania, uviedol skutočnosti a dôkazy pri prvom úkone, ktorý mu patril; to neplatí, ak účastník konania nemohol tieto skutočnosti a dôkazy uplatniť.

12. Sťažovateľka porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru videla predovšetkým v tom, že „*použitie ust. § 142 ods. 1 O. s. p. v súdenom prípade bolo nedôvodné, nakoľko sú daná dôvody hodné*

osobitného zreteľa a výnimočnosti. Priznaním náhrady trov právneho zastúpenia žalovaným 1) až 3) dochádza k zníženiu majetku navrhovateľa bez možnosti kompenzácie. Tak prvostupňový, ako aj odvolací súd nesprávne posudzoval len postavenie sťažovateľa a výsledok primárneho sporu o náhradu škody 111.198,98,- € pričom vôbec neprihliadal na skutočnosť, že to boli práve žalovaní 1) až 3), ktorí porušili záväzok vyplývajúci zo zmluvy o budúcej kúpnej zmluve a žalobca sa preto domáhal nápravy súdnou cestou, ani na skutočnosť, že žalovaným 1) až 3) v spojení s posúdením Zmluvy o budúcej kúpnej zmluve za neplatnú nevznikli žiadne náklady, žalovaní 1) až 3) na jej základe neposkytli žalobcovi žiadne plnenie, žalobca však na základe Zmluvy o budúcej kúpnej zmluve plnil a jej označením za neplatnú sa stáva dvojnásobne poškodeným subjektom.“.

13. Ústavný súd v prvom rade uvádza, že v zásade nie je oprávnený preskúmavať skutkové zistenia a právne posúdenie vecí všeobecných súdov a prípadne spochybňovať výsledky týchto záverov, a to aj za predpokladu zistenia určitých pochybení v tomto smere. Rovnako ústavný súd iba celkom výnimočne preskúmava rozhodnutia všeobecných súdov o trovách konania. Problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (*mutatis mutandis* IV. ÚS 170/08, IV. ÚS 248/08, II. ÚS 64/09). Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

14. Ústavný súd v načrtnutých súvislostiach konštatuje, že krajský súd napadnutým uznesením neporušil práva garantované ústavou a dohovorom na súdnu ochranu a spravodlivý proces sťažovateľky.

Ustanovenie § 142 ods. 1 OSP upravuje všeobecnú a základnú aplikačnú zásadu pri posudzovaní uplatneného nároku na náhradu trov konania, a tá vychádza zo zásady

zodpovednosti za výsledok (zásada úspechu) majúcej povahu lex generalis vo vzťahu k ostatným ustanoveniam Občianskeho súdneho poriadku, upravujúcim spôsob náhrady trov súdneho konania. Ustanovenie § 150 ods. 1 OSP pritom predstavuje osobitnú výnimku z uvedenej všeobecnej zásady. Výnimka umožňuje všeobecnému súdu rozhodujúcemu o trovách konania zohľadniť jedinečné skutkové osobitosti prejednávaneho prípadu, ktoré by v spojení s aplikáciou § 142 ods. 1 OSP znamenali nespravodlivý a neprimerane tvrdý postih rozhodnutím o trovách konania proti účastníkovi zaviazanému na povinnosť náhrady trov konania. Ak však konečné rozhodnutie všeobecných súdov o náhrade trov konania je založené na čo len minimálnej miere racionálnych argumentov podložených zistenými skutkovými okolnosťami, potom nemožno považovať také rozhodnutie za prejav svojvôle či zjavnej neodôvodnenosti.

15. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na to, že možnosť aplikácie ustanovenia § 150 ods. 1 OSP patrí výlučne do kompetencie všeobecného súdu a závisí len od jeho právnej úvahy, či ho použije. V tomto ustanovení je zakotvené moderačné právo súdu zmierniť dôsledky právnych noriem upravujúcich platenie náhrady trov konania. Je výrazom toho, že tam, kde zákon nemôže byť natoľko kazuistický, aby postihol celú rozmanitosť života, dotvára sa právo sudcovským výkladom. Zákon ustanovuje všeobecné podmienky, za ktorých môže dôjsť rozhodnutím súdu k inému záveru, než aký vyplýval z dispozície právnej normy. Výklad týchto podmienok je ponechaný zákonom na súdnej praxi. Je vecou posúdenia konkrétneho prípadu, či súd zistil také okolnosti, ktoré odôvodňujú použitie § 150 OSP alebo všeobecné ustanovenie § 142 ods. 1 OSP.

16. V danom prípade sa podľa názoru ústavného súdu krajský súd dostatočne vysporiadal so všetkými okolnosťami prípadu potrebnými pre zákonné a spravodlivé rozhodnutie o priznaní náhrady trov konania žalovaným v 1. až 3. rade. Preto je ústavný súd toho názoru, že niet žiadnej spojitosti medzi odôvodnením rozhodnutia krajského súdu a tvrdým porušením základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu a spravodlivý proces v podanej sťažnosti. Môže konštatovať, že krajský súd napadnutým uznesením neporušil základného právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto rozhodol tak,

ako to je uvedené vo výroku, a sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. júna 2013